

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

01.09.2020

Vår ref.: Deres ref.: 20/825-1

Høring - Forsvarlig byggkvalitet - rapport fra Byggkvalitetutvalget - forslag om endringer i plan- og bygningsloven

NITO – Norges Ingeniør- og Teknologorganisasjon er landets største organisasjon for ingeniører og teknologer med over 92 000 medlemmer. Mange av våre medlemmer arbeider i virksomheter i bygg- og anleggsnæringen og på myndighetssiden.

NITO har med stor interesse lest utredningen fra Byggkvalitets-utvalget, da det er et behov for å se på ulike sider ved reguleringen av bygg- og anleggsektoren for å øke byggkvaliteten og sikre seriøsitet i hele næringen.

Flere av utvalgets analyser og forslag synes gode og fornuftige, andre ikke. En del spørsmål mener vi ikke er tilstrekkelig utredet og kvantifiserte, mens noen forslag framstår som utydelige fordi de er for lite konkrete. Det gjør det vanskelige vurdere virkningene av forslagene og å ta stilling til dem.

Ansvar

Utvalget peker i sin utredning på at det i dag er et uklart ansvarsforhold mellom tiltakshaver og de som erklærer ansvar innenfor tiltaket. Utvalgets forslag til løsning er å flytte hele ansvaret over til tiltakshaver. Og at forholdet mellom tiltakshaver og leverandører av ulike oppgaver innen tiltaket kan reguleres privatrettslig. NITO ser at en slik løsning kan løse noen av de offentligrettslige problemene utvalget peker på, men vil samtidig skape noen nye utfordringer.

Det er grunn til å anta at de fleste tiltakshavere ikke har tilstrekkelig kompetanse innenfor alle de ansvarsområdene et tiltak vanligvis vil inneholde. Kommunenes dialog med tiltakshaver vil derfor kompliseres betydelig og kan føre til dårligere dialog som igjen kan føre til dårligere og mindre effektive løsninger. Med den begrensede kompetansen innen mange ansvarsområder man kan forvente, ikke minst hos små og mellomstore tiltakshavere, kan det oppstå et større marked for konsulenter som må ta seg av dialogen mellom tiltakshaver, kommunene og de tidligere ansvarlige foretakene.

Det er, etter NITO syn, behov for at den foreslåtte løsningen for ansvar utredes nærmere for å få avklart de økonomiske og administrative konsekvensene for både tiltakshaver, bygnnæring og kommunene med den foreslåtte løsningen.

Kompetanse

Utvalget foreslår å gjøre tre store grep knyttet til kompetanse. De ønsker å flytte kompetansekravene fra foretak til person, legge ned den frivillige ordningen med sentral godkjenning og fjerne tiltaksklassene.

I dag er kravene til kvalifikasjoner i pbl knyttet til foretakene. Utvalget mener kompetansekravene framover skal være knyttet til de som faktisk utfører oppgaven i tiltakene. De peker på at det innenfor prosjektering og uavhengig kontroll for brannsikkerhet, konstruksjonssikkerhet og geoteknikk vil være behov for lovregulerte yrker, med krav til utdanning og erfaring. Utvalget mener også at det kan være aktuelt med å regulere yrker som er knyttet til utformingen av tiltakets brukbarhet. En slik regulering synes rimelig, hvis man faller ned på en løsning hvor man flytter kompetansekravene fra foretak til enkeltperson.

Hvis man velger å flytte kompetansekravene bort fra foretakene over til den enkelte er det viktig at det gjøres en grundig prosess på hvordan erfaring, kurs og sertifiseringer kan kompensere for lengre utdannelse. Slik at det er den faktiske kompetansen og ikke bare navnet eller lengden på utdannelsen som kvalifiserer en til de lovpålagte kravene.

For NITO er det dessuten viktig å understreke at vis man faller ned på en løsning med å flytte kompetansekravene fra foretak til fagpersonene, vil det fortsatt være foretakene som står ansvarlig overfor oppdragsgiver og ikke den enkelte ansatte.

Som en konsekvens av å flytte kompetansekravene fra foretak til person mener utvalget at behovet for den frivillige ordningen med Sentral godkjenning bortfaller. Dagens ordning har sine mangler, men det synes likevel for enkelt å legge ned ordningen uten å erstatte den med noe bedre.

Det er i dag i overkant av 12 000 selskaper registrert i Sentral godkjenning. Hvis man summerer antall personer i disse selskapene utgjør det i overkant av 300 000, med andre ord en betydelig del av bransjen.

En ren nedleggelse av Sentral godkjenning vil ikke gjøre oversikten over bedrifter og personers kvalifikasjoner til å påta seg oppgaver bedre, snarere tvert imot. NITO frykter at en direkte nedleggelse heller vil svekke, enn bedre kvaliteten innen bygg.

Utvalget peker på at næringen gjennom bla StartBANK kan brukes for å synliggjøre foretakenes kompetanse. NITO mener det offentlige i samarbeid med næringen må finne gode digitale løsninger for både å synliggjøre foretakenes kompetanse, deres seriøsitet og blant annet skatthehistorikk. Det foreslås fra utvalget også å fjerne tiltaksklassene blant annet fordi det har vist seg at for mange tiltak blir plassert i for høy tiltaksklasse, noe som fører til mange virksomheter feilaktig blir utestengt fra konkurransen om kontrakter. At regelverk tolkes og brukes feil er etter vår mening ikke et selvstendig argument for fjerne regelverket. Man bør isteden satse på opplæring og veiledning, slik at regelverket brukes riktig.

Kontroll

NITO støtter utvalgets anbefalinger om behov for mer målrettet og kunnskapsbasert kontroll. Utvalget legger vekt på at det viktig å kontrollere de forholdene som potensielt har størst risiko, noe vi støtter. Mye av dagens kontroll er dokumentbasert, noe som fortsatt vil være viktig, men det er viktig å øke den stedlige kontrollen på byggeplassene slik at det blir samsvar mellom de godkjente prosjekterte løsningene og utført arbeid. Kravene til økt kontroll bør framkomme tydeligere gjennom regulering i plan- og bygningsloven.

Garanti og forsikring

For å øke både kvaliteten og seriøsiteten i byggenæringen synes en innføring av byggskadeforsikring fornuftig sett fra NITO.

I en oppstartsfasen hvor forsikringsselskapene ikke har historikk for omfanget av byggskader og variasjon i kvalitet mellom de ulike entreprenørene står en i fare for at premienivået settes for høyt av skadeforsikringsselskapene noe som vil virke fordyrende. Også skadeforsikringsselskapenes krav til administrasjon og avkastning vil øke kostnadene for bygg, men målt opp mot gevinstene med økt byggkvalitet finner NITO å kunne støtte forslaget.

Utvalgt foreslår i relasjon til innføringen av en byggskadeforsikring at det også opprettes et byggskaderegister, med oversikt over hvilke selskaper som har tegnet forsikring, skadehistorikk og i hvilken grad de retter opp sine feil og mangler. Registeret vil ha innsyn for både forsikringsselskaper og boligkjøpere. NITO deler utvalgets vurdering av at et slikt register gir entreprenører et incitament til økt byggkvalitet og forbrukerne et bedre kunnskapsgrunnlag ved kjøp av bolig.

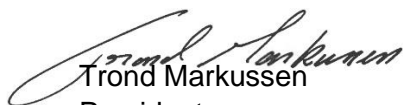
Arbeidslivskriminalitet

Arbeidslivskriminalitet er et for stort problem for byggnæringen. Kriminaliteten rammer arbeidstakere, lovlige selskaper, kundene og samfunnet, og den svekker hele næringens omdømme.

NITO deler derfor utvalgets klare anbefaling om en styrket satsing på bekjempelse av arbeidslivskriminalitet. Vi støtter utvalgets forslag om en hjemmel som sikrer at kommunene deltar i koordinerte kontroller med andre tilsynsorganer på byggeplasser. Det bør også åpnes for at kommunene og uavhengige kontrollører kan varsle andre myndigheter ved mistanke om ulovligheter. Vi deler også utvalgets vurdering av at en innføring av et skaderegister kan bidra til å avdekke useriøse og kriminelle aktører innen næringen.

Utvalget peker på at mye av arbeidslivskriminaliteten innen byggnæringen er i ROT-markedet og peker løsninger som bør utredes nærmere. Det er viktig at gode løsninger for denne delen av markedet utredes snarest og at det settes inn tiltak så fort som mulig for å sikre økt kvalitet og bekjempe arbeidslivskriminalitet.

Vennlig hilsen

Trond Markussen
President

Steinar Sørli
Generalsekretær